

Enheten för tillträde och främjandefrågor

Föredragande

Petra Brundell

Utredare

010-470 06 90

petra.brundell@uhr.se

KONSEKVENsutredning

Diarienummer

4.1.2-01110-2019

Datum

2019-11-04

Postadress

Box 45093

104 30 Stockholm

Besöksadress

Wallingatan 2

111 60 Stockholm

Telefon

010-470 03 00

Org nr

202100-6487

www.uhr.se

Konsekvensutredning avseende förslag till föreskrifter om ändring i Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen

Innehållet i konsekvensutredningen utgår från 6–8 §§ i förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Bakgrund

Universitets- och högskolerådets (UHR) föreskrifter om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet¹ innehåller kunskapskriterier som används vid bedömning av sökandes yrkeskunskaper vid antagning till yrkeslärarutbildning (nedan kallad UHR:s föreskrifter).

Fordons- och transportindustrin har de senaste åren präglats av en intensiv teknikutveckling vilket har medfört helt nya kunskapsområden för gymnasieskolan att utbilda inom. UHR och Skolverket har även konstaterat att vissa ämnen inom fordons- och transportprogrammet är breda och omfattande vilket innebär att få sökande uppfyller de särskilda behörighetskraven på yrkeskunskaper vid antagning till yrkeslärarutbildningen.

Utifrån ovanstående skäl har Skolverket föreslagit ämnesplaner för nya yrkesämnen inom transport- och fordonsprogrammet. Förslaget innebär även att vissa yrkesämnen inom programmet utgår. Som konsekvens av förslaget om nya yrkesämnen har UHR och Skolverket tagit fram förslag till kunskapskriterier för de

¹ Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen

nya ämnena och vilka kunskapskriterier som utgår ur föreskrifterna.

A. Allmänt

UHR:s och Skolverkets kunskapskriterier är likalydande i myndigheternas respektive föreskrifter² eftersom samma krav på yrkeskunskaper ska gälla för ett visst undervisningsämne i gymnasieskolan, såväl i samband med tillträde till yrkeslärarutbildningen som vid bedömningen av behörighet att undervisa i ämnet. Vad som är kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper uttrycks i föreskrifterna i form av kunskapskriterier. Vid revidering och framtagande av nya ämnesplaner för yrkesämnena i gymnasieskolan arbetar myndigheterna gemensamt fram förslag på kunskapskriterier för ämnet.

UHR och Skolverket har sedan tidigare enats om principer för hur föreskrifterna ska vara utformade:

- Ett ämne bör inte vara bredare än att en lärare kan undervisa i hela ämnet.
- Myndigheternas föreskrifter ska utformas så att de är likalydande.
- Det som myndigheterna kan föreskriva om är yrkeskunskaper. I ämnesplanerna, som lärarna ska undervisa utifrån, ingår även andra mer generella kunskapsområden. Dessa kunskaper och förmågor får lärarna antas ha bland annat utifrån den grundläggande behörigheten för högskolestudier.
- Yrkeskunskaperna ska vara såväl erfarenhetsbaserade som teoretiska³.
- Med kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper avser myndigheterna innehåll (vad man ska kunna), nivå (hur väl man ska kunna det) och aktualitet (att kunskapen är giltig i nutid). För att definiera vad som är nödvändig kunskap använder sig myndigheterna av Sveriges referensram för kvalifikationer, SeQF, nivå 5⁴.
- De kvalificerade och relevanta yrkeskunskaperna uttrycks i form av kunskapskriterier. Kunskapskriterierna ska ge en förutsägelse om vilka yrkeskunskaper som, tillsammans med yrkeslärarutbildningen eller lärarutbildningen⁵, ger optimala förutsättningar för att kunna undervisa i det aktuella ämnet.
- En viktig utgångspunkt för kunskapskriterierna är ämnesplanerna för de enskilda yrkesämnena i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, eftersom det är ämnesplanerna som anger vad läraren kommer att undervisa i. Kunskapskriterierna utgår också från yrkeskunskaper förvärvade genom yrkesutövandet i arbetslivet och som anses nödvändiga som grund för att undervisa i ett yrkesämne.

SeQF som utgångspunkt för kunskapskriterierna

För att definiera vad som är nödvändiga kunskaper för att undervisa i yrkesgymnasieskolan använder sig myndigheterna av Sveriges referensram för kvalifikationer, SeQF. Ramverket innehåller åtta referensnivåer - från grundläggande nivå (nivå 1) till den mest avancerade nivån (nivå 8). De åtta referensnivåerna uttrycks som resultat av lärande, definierade utifrån vad en person vet, förstår och kan göra när en lärandeprocess är avslutad, inte för hur

² Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne

³ Det innebär att en person genom yrkesutövning anses kunna förvärva såväl erfarenhetsbaserade som teoretiska yrkeskunskaper. Det innebär däremot inte att en person som genom utbildning förvärvat teoretiska yrkeskunskaper också anses ha förvärvat erfarenhetsbaserade yrkeskunskaper.

⁴ Ett fåtal yrkesämnena inom vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år har SeQF nivå 6.

⁵ För behörighet enligt 2 kap. 25 § punkt 3 förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare krävs ej nödvändigtvis en yrkeslärarexamen.

lärandet uppnåtts. Myndigheterna har i framtagandet av kunskapskriterier utgått från principen att den som undervisar ska ha kunskaper som ligger minst en nivå över de kunskaper en elev förvärvar i gymnasieskolan. Gymnasieutbildning är inplacerat på nivå 4 i SeQF. Det innebär att den som vill undervisa i yrkesämnena i gymnasieskolan ska ha yrkeskunskaper motsvarande minst nivå 5 i SeQF.

1.Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Skolverket har föreslagit nya yrkesämnena för fordons- och transportprogrammet.

Som konsekvens av de föreslagna ändringarna har UHR och Skolverket sett över följande föreskrifter:

- UHR:s föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkesläraresexamen, *och*
- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.

UHR och Skolverket har tagit fram förslag på nya kunskapskriterier.

Förslag på nya kunskapskriterier för ämnena inom fordon- och transportprogrammet:

- ATV- och motorcykelteknik,
- bussteknik,
- el- och hybridfordonsteknik,
- flerbränslefordonsteknik,
- grönyte- och småmaskinteknik,
- husvagns- och husbilsteknik,
- lantbruksmaskinteknik,
- lastbilar och mobila maskiner – motorteknik,
- lastbilar – reparations- och systemteknik,
- lastbilspåbyggnadsteknik,
- lastbilar och mobila maskiner – service och underhållsteknik,
- mobila maskiner – reparations- och systemteknik,
- personbilar – reparations- och systemteknik,
- personbilar – service och underhållsteknik,
- truckteknik *och*
- skogsbruksmaskinteknik.

Förslaget om ändrade kunskapskriterier har som följd att tidigare kunskapskriterier för aktuellt ämne föreslås utgå ur föreskrifterna då de nya föreslagna kunskapskriterierna ersätter nuvarande. UHR och Skolverket föreslår att kunskapskriterierna för följande ämnen tas bort från respektive myndighets föreskrift:

- ATV- och MC- teknik,
- maskin- och lastbilsteknik *och*
- personbilsteknik.

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

UHR gör bedömningen att det saknas alternativa lösningar till förslaget om nya kunskapskriterier för de förslagna ämnena. Om UHR beslutar att inte lägga till kunskapskriterier för de föreslagna ämnena i UHR:s föreskrifter försvårar det antagningen av yrkeslärare inom ämnena.

Förslaget om att ta bort ämnena ATV- och MC-teknik, maskin- och lastbilsteknik och personbilsteknik ur UHR:s föreskrifter är en följd av att det istället föreslås nya ämnen som ersätter de nuvarande, även det förslaget saknar alternativa lösningar.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Personer som har ansökt till, påbörjat eller genomgått en utbildning till yrkeslärare kan beröras av förslaget.

Att aktuella kunskapskriterier utgår ur föreskriften och ersätts med nya reviderade leder till konsekvenser för personer som har ansökt till, genomgår eller genomgått yrkeslärarutbildningen. Personer som antagits till yrkeslärarutbildningen och bedömts uppfylla behörighetskraven för något av de kunskapskriterier som föreslås utgå ur föreskriften kan inte komplettera sin ansökan under utbildningens gång med ytterligare yrkesämnen. Skolverket har lämnat förslag om övergångsregler för personer som validerats som behörig i något av de ämnen som föreslås utgå ur föreskrifterna, ATV- och MC-teknik, maskin- och lastbilsteknik och personbilsteknik. Skolverkets förslag om övergångsregler innebär att en person som vid tillträde till yrkeslärarutbildningen har validerats som behörig i något av de ämnen som föreslås utgå ur föreskriften, efter examen ska kunna ansöka om legitimation i något av de nya ämnena som ersätter det tidigare ämnet och kommer då av Skolverket att beviljas behörighet i det nya ämnet/ämnena.

Förslaget om nya kunskapskriterier för de nya föreslagna ämnena kommer att innebära att UHR kan behöva rekrytera bedömare för de nya ämnena.

Föreslagna ändringar kommer innebära att UHR behöver informera bedömare om förändringarna.

4. Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

I förordningen (2010:2021) om tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen regleras de särskilda behörighetskrav som gäller för tillträde till yrkeslärarutbildningen. I 4 § förordningen bemyndigas UHR föreskriva om vad som är kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper. Med stöd av bemyndigandet har myndigheten beslutat om Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen.

5. Uppgifter om vilka kostnadmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

UHR bedömer att det inte föreligger några kostnadmässiga konsekvenser med anledning av ändringarna.

6. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

7. Bedömning av om särskild hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

De nya föreskrifterna föreslås träda i kraft den **1 juli 2020**. Det innebär att de nya föreskrifterna ska användas vid antagning till yrkeslärarutbildning som startar efter den **31 december 2020**.

UHR kommer att informera om förändringarna på myndighetens hemsida och i nyhetsbrev till de lärosäten som anordnar yrkeslärarutbildningen.

B Kommuner och landsting

Regleringen bedöms inte få effekter för kommuner eller landsting.

C Företag

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

D Samråd

UHR:s och Skolverkets kunskapskriterier är likalydande i myndigheternas respektive föreskrifter eftersom samma krav på yrkeskunskaper ska gälla för ett visst undervisningsämne i gymnasieskolan, såväl i samband med tillträde till yrkeslärarutbildningen som vid bedömningen av behörighet att undervisa i ämnet.

UHR och Skolverket har tillsammans tagit fram förslag på kunskapskriterier för nya yrkesämnena inom transport- och fordonsprogrammet. I arbetet har nationella programråd och relevanta branschföreträdare lämnat synpunkter. Myndigheterna har skickat ut respektive föreskrifter på remiss var för sig⁶. Myndigheterna kommer att beakta respektive myndighets remissyttranden för analys och ställningstagande om inkomna synpunkter påverkar det ursprungliga förslaget.

UHR har informerat de lärosäten som anordnar yrkeslärarutbildning om de föreslagna ändringarna.

E Kontaktperson

Vid frågor om konsekvensutredningen eller föreskrifterna kan Petra Brundell, Universitets- och högskolerådet, kontaktas. Telefon: 010-470 06 90, e-post: petra.brundell@uhr.se.

⁶ Skolverkets remiss, dnr 2019:978